

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Факультет соціології

Кафедра теорії та історії соціології

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Соціологія маскулінності та дослідження чоловіків

для студентів

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальність 054 Соціологія
освітній рівень магістр
освітня програма Гендерні студії (програма з можливістю подвійного дипломування з Лундським університетом, Швеція)
вид дисципліни обов'язкова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2024/2025
Семестр	2
Кількість кредитів ECTS	5
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	іспит

Викладач: Тетяна ЧЕРВІНСЬКА

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)
на 20__/20__ н.р. (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2024

Розробниця: Тетяна ЧЕРВІНСЬКА, к..соц.н., доцент, доцент кафедри теорії та історії соціології

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри теорії та історії соціології

Володимир СУДАКОВ

Протокол № 17 від 30 серпня 2024 р.

Схвалено науково - методичною комісією факультету соціології

Протокол № 7 від «31» серпня 2024 року

Голова науково-методичної комісії Тетяна ЧЕРВІНСЬКА

1. Мета дисципліни - формування поглибленого теоретичного і практично-орієнтованого знання про вивчення чоловіків у рамках гендерних досліджень та соціології.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. Вміти працювати з науковою літературою та першоджерелами
2. Володіти понятійним апаратом сучасної соціологічної та гендерної теорії
3. Володіти елементарними навичками аналітичних та пошукових методів соціологічної емпірики

3. Анотація навчальної дисципліни: Дисципліна спрямована на ознайомлення студентства з понятійно-категоріальним апаратом та основними тематичними напрямками досліджень соціології маскулінності, аналізом конструювання маскулінностей у різних сферах суспільного життя.

4. Завдання (навчальні цілі):

- засвоєння понятійно-категоріального апарату соціології маскулінності
- знайомство з основними напрямками та змістом чоловічих студій у західній та вітчизняній соціології
- знання основних підходів до визначення та аналізу проблем маскулінності
- критичний аналіз конструювання маскулінностей у різних сферах соціального життя

Це спрямовано на формування компетентностей:

- Усвідомлення проблематики рівних можливостей у суспільстві, зокрема її гендерних, расових, вікових аспектів (ЗК08)
- Розуміння та застосування ідеї поєднання академізму та активізму (ЗК10)
- Толерантне ставлення до різноманітності, інакшості (ЗК11)
- Здатність застосовувати соціологічні знання, вміння та навички до аналізу гендерної проблематики, вміння робити гендерний аналіз (СК11)

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	Знати основні теоретичні напрями та підходи до вивчення маскулінності в соціології та гендерних студіях	Лекція, практичне, самостійна робота	Практичні завдання, тест	10
1.2	Знати категоріальну специфіку соціологічних теорій маскулінності	Лекція, практичне, самостійна робота	Практичні завдання, тест	10
2.1	Вміти використовувати методологію та понятійно-категоріальний апарат соціології у дослідженні маскулінності	Лекція, практичне, самостійна робота	Практичні завдання, презентація, тест, есе	15
2.2	Вміти критично аналізувати пізнавальні можливості теоретичних підходів до аналізу маскулінності	Лекція, практичне, самостійна робота	Практичні завдання, тест	10
2.3	Вміти використовувати понятійно-категоріальний апарат чоловічих студій у дослідженні сучасних соціальних процесів	Лекція, практичне, самостійна робота	практичні завдання (кейси)	20
2.4	Вміти аналізувати різні прояви маскулінності за допомогою соціологічного інструментарію	Лекція, практичне, самостійна робота	Практичні завдання, презентація, тест, есе	15
3	Демонструвати навички аргументованого представлення власної думки, компетентної та толерантної дискусії з опонентами	Лекція, практичне	Групові роботи, практичні завдання	10

4	Здійснювати самостійно аналітичну, дослідницьку та пошукову діяльність	Самостійна робота	Практичні завдання, презентація, аналітичне підсумкове завдання	10
---	--	-------------------	---	----

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни (код)	1.1	1.2	2.1	2.2	2.3	2.4	3	4
Програмні результати навчання								
Вміти аналізувати гендерно обумовлені проблеми в різних сферах суспільного життя, вміння робити гендерний аналіз (ПР12)	+	+	+	+	+	+		
Застосовувати соціологічний підхід до аналізу гендерної проблематики (ПР13)	+	+	+	+	+	+	+	+

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів:

- **семестрове оцінювання:**

1. Індивідуальна та групова робота на практичних заняттях: РН1.1, РН1.2, РН2.1, РН2.2, РН2.3, РН2.4, РН3 – **20 максимальних/12 мінімальних балів**
2. Виконання тестових завдань: РН1.1, РН1.2, РН2.1, РН 2.2, РН2.3, РН4 – **10 максимальних/6 мінімальних балів**
3. Підготовка презентації: РН2.1, РН2.4, РН4 – **10 максимальних/6 мінімальних балів**
4. Підготовка есе: РН2.1, РН2.4 – **10 максимальних/6 мінімальних балів**
5. Аналітичне підсумкове завдання: РН 1.2, РН1.4, РН 2.1, РН 2.2, РН2.3, РН2.4. – **10 максимальних/6 мінімальних балів**

- **підсумкове оцінювання:** іспит РН1.1, РН2.3, РН2.4. Білет містить тестові завдання у вигляді закритих питань одиничного та множинного вибору) – максимальний бал 40. Мінімальний бал успішного складання (отримання загальної позитивної оцінки) іспиту – 24 бали.

- **умови допуску до підсумкового іспиту:** студент не допускається до іспиту, якщо за семестр він набрав менш ніж **36 балів**. Такий студент допускається до іспиту за умови успішного написання тесту-допуску за матеріалами семестру .

7.2 Організація оцінювання:

1. Індивідуальна та групова робота на практичних заняттях впродовж семестру з тем 1-11 – протягом семестру
2. Тест з тем 1-11,
3. Презентація з теми 3
4. Есе з теми 4
5. Аналітичне підсумкове завдання з теми 11

7.3 Шкала відповідності оцінок

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно/ Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій та практичних занять

№	Номер і назва теми	Кількість годин		
		лекції	практичні	самостійна робота
1. Маскулінності в теоретичній перспективі				
1.	Соціологія маскулінності: логіка розвитку та специфіка предметного поля	2	2	10
2.	Основні теоретичні підходи до розгляду маскулінності	2	2	10
3.	Маскулінізм та чоловічі рухи	2	2	9
4.	Теоретизуючи маскулінності: гегемонна маскулінність і влада, поняття кризи маскулінності	4	2	10
5.	Радянські та пострадянські маскулінності: особливості конструювання	2	2	9
2. Соціокультурні досвіди та практики маскулінності				
6.	Міжкультурні особливості маскулінностей	2	2	9
7.	Тілесність та сексуальність маскулінності	2	2	9
8.	Гендерна рівність і права чоловіків	2	2	9
9.	Чоловіки та насильство	2	4	9
10.	Чоловіки та здоров'я	2	2	9
11.	Гендерний вимір війни	2	2	10
Всього		24	24	102

Загальний обсяг – 150 год., в тому числі:

Лекції – 24 год.

Практичні заняття – 24 год.

Самостійна робота – 102 год.

9. Рекомендовані джерела:

Основна:

- Бурейчак Т. Соціологія маскулінності: навчальний посібник. Електронний ресурс. Режим доступу: https://www.academia.edu/2601726/Bureychak_Tetyana_2011_Sociology_of_Masculinity_Teacher_s_Manual_Lviv_Magnolia_In_Ukrainian
- Марценюк Т. «Захисники галактики»: влада і криза в чоловічому світі. – Київ: Комора, 2020.
- Сучасне розуміння маскулінності: ставлення чоловіків до гендерних стереотипів і насильства щодо жінок. К.: UNFPA Ukraine, 2018.
- Connell R. W. Masculinities /R.W. Connell. - 2nd ed. University of California Press, Berkeley, Los Angeles. – 2005.
- Carrigan T., Connell B., Lee J. Toward a New Sociology of Masculinity. Theory and Society. Vol. 14, No. 5 (Sep., 1985), pp. 551-604.

Додаткова:

- Бурейчак Т. Погані часи для чоловіків? Соціологічні інтерпретації кризи маскулінності. – Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2011. – №1 – С. 79-94.
- Бурейчак Т. С. Чоловіки в кризі: українські медіа-дискурси та гендерна ідеологія // Український соціум. - 2011. - № 2. - С. 35-50.
- Гавришко М. Зброя війни: сексуальне насильство російських військових в Україні. URL: https://commons.com.ua/uk/seksualne-nasilstvo-rosijskih-vijskovih-v-ukrayinu/?fbclid=IwAR0eSnXU_iROACWn9mz0R9DX98NMsCFLWWmfYFEtaDSFiM7FuwHJnXSSmm0
- Гендерна перспектива сфери охорони здоров'я в Україні. UNFPA Ukraine, 2022. URL: https://ukraine.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/we_act_medical_ukr_report.pdf
- Дудко О. Гендерована війна: феміністичний аналіз. URL: <https://commons.com.ua/uk/genderovana-vijna/>

- Жінки і чоловіки в Україні. Статистичний збірник / Державна служба статистики України. – К., 2017. – (Розділи: «Демографічні показники», «Охорона здоров'я», «Правопорушення»). URL: https://ukrstat.org/uk/druk/publicat/Arhiv_u/15/Arch_gc_zb.htm
- Ігнатенко І. Чоловіче тіло у традиційній культурі українців. – К.: Книжковий клуб Клуб Сімейного Дозвілля, 2016.
- Кауфман М. Конструювання маскулінності та триада чоловічого насильства. URL: <https://genderindetail.org.ua/season-topic/genderne-nasilstvo/triada-cholovichogo-nasilstva-134030.html>
- Кон І. Гегемонна маскулінність як чинник чоловічого (не)здоров'я // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2008. – № 4. – С. 5-16.
- Кон І. С. Світанкове місячне сяйво: лики та маски одностатевого кохання / І. С. Кон. – Львів: НВФ Українські технології, 2011.
- Коннелл Р. На захист маскулінності // Незалежний культурологічний часопис «І». – 2003. – № 27. – С. 49-70.
- Марценюк Т. О. Гендер і нація в українському суспільстві: маскулінності та Євромайдан 2013-2014. URL: <https://ekmajr.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/5d5e3a14-ce0e-4c3e-b0d2-487509f582b9/content>
- Марценюк Т. Роль чоловіків у боротьбі із гендерним насильством: (на прикладі США) // Я: гендерний журнал. – 2016. – № 2 (41) «Гендер і насильство». – С. 29-31.
- Марценюк Т. Страх розмаїття: національні властивості толерантності і гомофобії // Критика. Листопад-грудень 2009. Рік XIII, число 11-12 (145-146). С 10-13.
- Місце і досвід насильства у гендерній соціалізації чоловіків. Соціологічне дослідження 2021. URL: <https://commons.com.ua/uk/genderne-nerivnist-v-ukrayini-pid-chas-vijni/>
- Овчиннікова М. Гендерна нерівність в Україні під час війни: закриті кордони, особисті трагедії та демографічні виклики. URL: <https://commons.com.ua/uk/genderne-nerivnist-v-ukrayini-pid-chas-vijni/>
- Рингач Н.О. Проблема надсмертності чоловіків в Україні: гендерний аналіз у державному управлінні охороною громадського здоров'я. – Стратегічні пріоритети. – 2008. – №3(8). С.142-148.
- Роль чоловіків у піклуванні та догляді за дітьми - результати опитування. К.,2020. URL: <https://ukraine.unfpa.org/uk/omnibusEU4GE>
- Сприйняття ЛГБТ людей та їх прав в Україні: травень 2022 року. Аналітичний звіт КМІС. URL: https://gay.org.ua/publications/AReport_NashSvit_May2022.pdf
- Червінська Т.Г. Насильство як елемент чоловічої гендерної ролі// Проблеми розвитку соціологічної теорії: Модернізація суспільства та соціальні технології. Матеріали XV міжнар. наук.-практичної конференції. - К.: Логос, 2018. - С.194-195.
- Червінська Т.Г. Гомофобія як чинник соціальної напруженості// Проблеми розвитку соціологічної теорії: матеріали XIII Всеукр. наук.-практ. конф. «Проблеми розвитку соціологічної теорії. Структурні зміни і соціальна напруженість» – К.: Логос, 2017. – С.169-171
- Чоловіче домінування. Інтерв'ю Лоїка Вакана з П'єром Бурдьє. URL: <https://commons.com.ua/uk/choloviche-dominuvannya/>
- Connell R. W., Messerschmidt J.W. Hegemonic Masculinity: Rethinking the Concept Gender and Society Vol. 19, No. 6 (Dec., 2005), pp. 829-859.
- Edström, J.; Aly, R.; Greig, A. and Walker, C. with Babenko, S.; Çağlar, M.; Kudaibergenova, D. and Müller, C. (2019) Masculinities and Transition: Enduring Privilege?, Brighton: IDS
- Farrell W. The Myth of Male Power. – N.Y.: Simon and Schuster, 1993. – Introduction & Part 1, p. 11-41.
- Gilmore D. Manhood in the Making. Cultural Concepts of Masculinity New Haven : London : Yale University Press, 1990.
- Greig A., Kimmel M., LangMen J. Masculinities & Development: Broadening Our Work Towards Gender Equality. URL: https://www.researchgate.net/publication/246771572_Men_Masculinities_Development_Broadening_Our_Work_Towards_Gender_Equality
- Messner M.A. Politics of Masculinities: Men in Movements. – Sage, 1997. – Chapter 1, P. 1-15.
- Thompson E., Pleck J. The Structure of Male Role Norms. URL: https://www.researchgate.net/publication/232551112_The_Structure_of_Male_Role_Norms